

EUROPSKA UNIJA UVODI SLOBODAN PRISTUP JAVNIM PODACIMA

Europska komisija usvojila je još 2003. direktivu koja propisuje temeljna načela dostupnosti, transparentnosti i granice troškova kako bi se osigurali uvjeti za komercijalnu ponovnu upotrebu informacija iz javnog sektora. Prijedlog za izmjenu te direktive usvojen je 12. prosinca 2011. Tom izmijenjenom direktivom Europska komisija zalaže se za slobodan pristup javnim podacima za komercijalne i nekomercijalne namjene i poziva nacionalne vlade da slijede njezin primjer. Izraz javni podaci obuhvaća sve informacije koje tijela javne vlasti u Europskoj uniji proizvode, prikupljaju ili plaćaju. To uključuje geopodatke, statističke i meteorološke podatke te podatke iz javno financiranih znanstvenih projekata i digitaliziranih knjiga iz knjižnica.

Bilo tko s pristupom računalu treba jednostavno i lako pristupiti slobodnim javnim podacima i ponovno ih upotrijebiti. Tijela javne vlasti, često i nenamjerno, otežavaju pristup podacima i njihovu ponovnu upotrebu. Npr. ponekad nedostaju informacije da neki podaci postoje i da su dostupni te gdje se nalaze. Ponekad su podaci u formatima koji su neprikladni ili skupi za upotrebu. Prepreke su i komplicirani postupci licenciranja, naknade koje treba platiti ili ponovna upotreba ograničena na državne tvrtke. Mora biti omogućena i integracija podataka u nove proizvode i usluge kojima se svakodnevno koristimo, kao što su navigacijski sustavi u automobilima, vremenske prognoze ili druge korisne primjene u tzv. pametnim telefonima.

Zalaganje za slobodan pristup javnim podacima ima i svoje ekonomsko opravdanje. Primjeri pokazuju da je uvođenje slobodnog pristupa javnim podacima višestruko, pa i do 10 000%, uvećalo broj njihovih korisnika. Time se također višestruko, pa i do 1000%, uvećava prihod od poreza na ponovnu upotrebu tih podataka. Tako prikupljeni prihod od poreza mnogo je veći nego je bio prihod od naknada na upotrebu podataka. Veličina tržišta i rast geoinformacijskog sektora pokazuju potencijal javnih podataka kao motora za stvaranje novih radnih mjesta. Njemačko tržište geoinformacija u 2007. procijenjeno je na 1,4 milijardi eura, što je povećanje za 50% od 2001.

Usvajanje izmijenjene direktive očekuje se najranije krajem 2012. Države članice imat će 18 mjeseci da slobodan pristup javnim podacima uvedu u svoje zakonodavstvo. Nema, međutim, zapreke da bilo koje tijelo javne uprave i prije tog datuma uvede poboljšanja u pristupu javnim podacima i njihovoj upotrebi koje uvodi navedena direktiva.

U 2012. Komisija će postaviti internetski portal za svoje podatke. Predlaže se drugim institucijama EU, tijelima i agencijama da im informacije budu dostupne preko tog portala kao jedinstvenog pristupnog mjesta EU informacijama. U 2013. Komisija će uspostaviti paneuropski portal okupljajući podatke iz različitih država članica i europskih institucija.

Izvor:

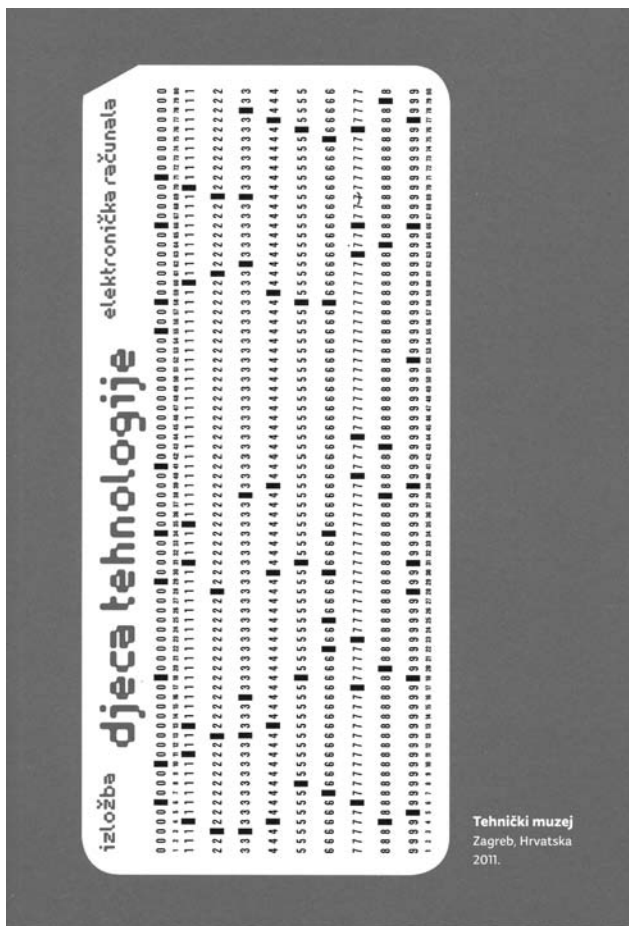
News (2011): Europe Opens Access to Public Data, GIM International Newsletter, 13/12/2011, http://www.gim-international.com/news/id6308-Europe_Opens_Access_to_Public_Data.html.

Nedjeljko Frančula

IZLOŽBA DJECA TEHNOLOGIJE: ELEKTRONIČKA RAČUNALA U TEHNIČKOM MUZEJU GRADA ZAGREBA

Izložba pod nazivom *Djeca tehnologije: elektronička računala* održana je od 21. prosinca 2011. do 26. veljače 2012. u Tehničkom muzeju Grada Zagreba. Autori izložbe bili su Vesna Dakić i Želimir Kozlina. Autorica likovnog postava bila je Dinka Pavelić, a autor multimedijskog postava bio je Bojan Gagić.

U izdanju Tehničkog muzeja Grada Zagreba objavljen je i katalog izložbe pod nazivom *Djeca tehnologije: elektronička računala* (ISBN 978-953-6568-40-6), (slika 1).

Slika 1. Katalog izložbe – *Djeca tehnologije: elektronička računala*.

Katalog izložbe obuhvaća 108 stranica u kojem se navodi popis 114 izložaka s 49 slika u boji. Urednica kataloga je Vesna Dakić, autor tekstova je Želimir Kozlina, recenzent je Dražen Čika, a lektorica je Saša Vagner. Sadržaj kataloga izložbe podijeljen je u sljedeća osnovna poglavlja:

1. 30 godina osobnog računala IBM-a
2. Pioniri današnjih računala
3. Elektronička računala u Drugom svjetskom ratu
4. Poluvodički materijali
5. Razvoj tehnologije poluvodičkih materijala
6. Otkriće tranzistora
7. Shockley i silicijski NPN-tranzistor
8. Otkriće integriranog sklopa
9. Prva komercijalna računala

10. Miniračunala
11. Intel i prvi mikroprocesor
12. Prva osobna računala
13. Operacijski sustavi za osobna računala
14. Priča o revoluciji američke jabuke
15. Što je elektroničko računalo
16. Osobno računalo IBM-a
17. Mooreov zakon
18. Širenje informatičkih znanja

Kako bi se dobio uvid o važnosti takve izložbe, navodimo sažetak kataloga u cijelosti: *Računala su naša suvremenici. Nastala su i razvijala se skupa s nama. Dok nas je prije zanimalo od kojih se dijelova računalo sastoji i kako radi, današnji su korisnici više usmjereni na mogućnosti i način rada programa kojima se koriste, a manje na to kako računalo radi. Zato računalo danas svatko gleda na svoj način: netko kao igračku, netko kao pomoć u poslu, a za nekoga je računalo osnovno sredstvo za rad. Izložbom se želi pokazati što su računala, od čega se sastoje i kako je tekao tehnološki razvoj. Želi se pokazati ono što je pomalo zaboravljeno, a mlađim je korisnicima i manje poznato.*

Povod za organizaciju izložbe je 30 godina od objave prvog osobnog računala IBM-a. Izložba ima cilj skrenuti pozornost na činjenice vezane uz nastanak i tehnološki razvoj, posebno današnjih osobnih računala. Slijedom tehnološkoga razvoja prikazani su dijelovi računala koji su s vremenom postajali sve manji i sve učinkovitiji. Naposljetku imamo računala mase samo nekoliko kilograma koja su neusporedivo učinkovitija od računala Eniac mase 30 tona, koje je zapremalo površinu od 120 m².

Nekoliko izložaka treba posebno navesti jer se inače rijetko mogu vidjeti. Među njima je magnetski bubanj, naprava kakva je služila kao vanjska računalna memorija prvoga komercijalnog elektroničkog računala. Izložena je i komunikacijska oprema koja je poslužila za uspostavu prve internetske veze u Hrvatskoj. Na izložbi je i prvo osobno računalo IBM-a. Sjetit ćemo se i računala koja su razvijena i proizvedena u Hrvatskoj i na području bivše države na kojima smo stjecali prva praktična informatička iskustva.

Mladen Zrinjski i Božidar Kanajet

MAGISTRI INŽENJERI GEODEZIJE I GEOFORMATIKE

Na Geodetskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, dana 9. prosinca 2011., 10. veljače i 24. veljače 2012. godine, na sveučilišnome diplomskom studiju geodezije i geoinformatike diplomiralo je ukupno 11 pristupnika i time stekli akademski naziv magistar inženjer geodezije i geoinformatike, odnosno magistra inženjerske geodezije i geoinformatike.

Pregled magistara inženjera geodezije i geoinformatike:

Pristupnik Naslov diplomskog rada	Datum obrane, mentor
<i>Teo Baldasar</i> "Praćenje sjevernoatlantske struje iz podataka ARGO-a"	09. 12. 2011., prof. dr. sc. Siniša Mastelić Ivić
<i>Martina Bolanča</i> "Prostorna analiza zona zelenila u Kutini"	09. 12. 2011., prof. dr. sc. Siniša Mastelić Ivić
<i>Ilija Margaretić</i> "Izrada informativne internetske interaktivne karte za studente Sveučilišta u Zagrebu"	09. 12. 2011., doc. dr. sc. Robert Župan
<i>Bojan Petković</i> "Određivanje horizontalnih (2D) i visinskih (1D) pomaka HE Đale"	09. 12. 2011., prof. dr. sc. Brankica Cigrovski-Detelić, dr. sc. Mladen Zrinjski